

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio II. De duratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

QUÆSTIO II.

De Duratione.

ASSERO primò. *Gravia & Levia in vacuo propriè dicto movenda esse, non tamen in vacuo impropriè dicto. Quale esset, si annihilato mundo relinqueretur lapis.*

RATIO, quia adhuc haberet centrum gravitatis lapis in priori vacuo, in posteriori autem non haberet, hinc non esset ratio, cur huc potius quam illic moveretur. Unde etiam hæc tota mundi Machina non cadit, quia non habet centrum gravitatis, ad quod ruat, & quamvis immediatè sub se non habeat grave, levius, inde non sequitur quòd descensurum non sit, quia sufficit quòd impediens non habeat, & ex altera parte appetit centrum; esset autem ille motus non motus localis, sed motus lationis. Quomodo autem istud grave collocari debeat ut moveatur, colligetur ex dicendis asserto quarto.

ASSERO secundo. *Motum progressivum corporum beatorum posse dari in vacuo*, ita S. Thom. Quod I. 6. art. 5. & ratio ejusdem est, quia corpora beatorum quoad hoc habent se per modum Spirituum, suntque absoluta à ratione adhærescendi corporibus.

ASSERO tertio. *Motum progressivum aliorum corporum in vacuo dari non posse.*

RATIO. Quia progressivus motus, ut suppono, non fieret nisi supra solidum, quod attollere & à se revelli pedes non permetteret, propter adhærescentiam inter corpora, quæ tunc dimittunt aliud corpus à se, quando dimittendi, est quod suppleat locum, Motus tamen v. g. brachii non applicati corpori dari posset, quia principium, quod est adhærescentia, nihil pro tunc agere potest.

ASSERO quarto. *Circa projecta. Si extra vacuum projectio fiat ubi attingeret projectum, superficiem vacuum circumdantem, propter adhærescentiam non moveretur ulterius, si tamen Angelus projiceret lapidem à medio v. g. vacui, moveretur adhærescentiam corpus.*

ASSERO quinto. *Posito quocunque motu gravium in vacuo, non fieret ille in instanti.*

RATIO, quia nec auctoritas nec ratio, tribuit vim instantanei & indivisibilis motus, alicui corpori. Quando autem Aristoteles dicit, quòd eadem sit proportio inter motum in vacuo, & motum in pleno, quæ proportio inter plenum & vacuum id solum vult, quia scilicet, sicut in vacuo nullum est actuale spatium resistens, ita & in motu in vacuo, cum tamen in pleno sit medium plus vel minus resistivum.

DURATIO duplex est, una intrinseca rebus, alia extrinseca. Extrinseca duratio desumitur à tempore quo res durat. Duratio autem intrinseca variè à variis explicatur. A Nominalibus explicatur per solam formalitatem & connotationem, eis accedunt Suar. uterque Vafq. Molina, Ovied. A Modalistis dicitur esse modus, ut docuit Arriag. Lugo de Incarnatione dist. 19. Sect. 1. n. 20. censet illum esse ipsammet actionem, quæ per illum modus est, vi cuius constituitur res existens. Et ex illis quidem, qui dicunt nemine cogitante distingui durationem, alii dicunt illam esse quid permanens, ut noster Rub. alii successivam ut Lugo. & Arriaga.

DIFFICULTAS I.

Quidnam sit formaliter Duratio per alios.

DICENDUM est primò. *Durationem non esse modum superadditum permanentem, & qui totus simul positus, faciat durare hodiè, cras, &c.*

PROBAT primò Ovied. Duratio sic explicata est indifferens, ut sit hodiè vel cras. Ergo non est in hoc tempore per seipsam. Consequentiam admittunt Modales in aliis Materiis. Antecedens probatur. Hæc duratio heri me constituebat in diverso tempore, & hodiè me constituit in hoc. Ergo est indifferens, ut me constituat in esse hodierno & hesterno.

CONFIRMATUR hoc idem. Quia cum hodiè, non sit crastinum, nec me ad crastinum hodiè, in actu secundo determinet, sit ut hæc determinatio non sit determinatio in actu secundo, sed solum in actu primo. Quòd si determinat non nisi in circumstantia temporis crastini, cur illud tempus, quod potest determinare illum modum, ut me constituat hodiè durantem, non poterit determinare meam entitatem, sine ulla superaddita modali entitate.

RESPONDEBIS. Modum illum esse essentialem semper determinationem, quia quousque existit semper habet suum effectum formalem, licet ratione defectus alicujus extrinseci, non tribuat totum suum effectum, quem extensive tribuere potest. Sic etiam qualitas impressa projectionis, est in actu secundo talis, nec indiget per aliam qualitatem reddi qualitas projectorum, & tamen extensivum suum exercitium, non præstat simul.

CONTRA. Tum quia, si modus est essentialis determinatio, debet habere & præsupponere omnia sua requisita, nec advenire quin illa præsupponantur, hoc ipso enim & esset essentialis determinatio, ut deposcit materia modi, & non esset essentialis determinatio, defectu scilicet alicujus prærequisiti, & si potest esse modus non tribuens defectu alicujus extrinseci, id ad quod est essentialis determinatio, dicam posse existere unionem, expectarique adventum formæ, dicam posse esse actionem, sed expectando materiam in quam agat. Tum quia, & haberet tunc ille modus effectum suum formalem ut supponitur, & non haberet, defectu scilicet prærequisiti; & sicut si daretur ubi duplex, non posset nisi constituere in duplici loco, hocque ipso deberet habere omnia prærequisita, ita & in præsentia.

Tum quia instantia illa de qualitate non valet, hæc enim non essentialis determinatio, nec modalitas, sed res, nata successivè movere, ita ut si simul conciperetur movere, hoc ipso faceret contra naturam talis suæ entitatis, de linea rati, imò ut sit talis qualitas modus impossibile est, propter rationes ex essentia modi immediate petitas.

Neque valet si dicas, non magis duratio, si sit modalitas, debet esse determinans ad durandum, quàm duratio ipsius Dei, & tamen duratio ipsius Dei, hodie non determinat Deum, ut dureret cras, quia cras non est hodie. Non inquam valet, quia duratio Dei, non est essentialis determinatio existendi cras pro hodie, jam autem modus est essentialiter determinatus etiam existendi cras pro hodie, essentialis enim duratio Dei ad existendum cras, est ipsamet entitas Divina, non quomodocunque spectata, sed in circumstantia crastini, hinc non præsupponit ante se vel secum prærequisita, sed expectat ut ita dicam, jam autem modus præsupponere debet ante se prærequisita vel secum. Unde etiam vi essentialis Deo durationis, fit, ut habeat totum actu, quod est necessarium, ut à parte sua possit durare cras, sed illa essentialis Deo duratio, non est essentialis determinatio, ut existat cras actu. Jam autem ex vi modi sequitur, ut si hodie sit essentialis determinatio ad existendum cras, debeat esse, (quod implicat) existentia cras, pro hodie.

PROBAT secundò idem. Me hodie existentem potuit Deus antecedenter heri corrumpere. Ergo modus ille ex vi cuius duro hodie poterat non esse. Ergo eandem habet indifferentiam ac mea entitas ad existendum, vel non existendum.

RESPONDERI posset, quòd ex suppositione auferendæ illius modalitatis potuisset heri me Deus annihilare, non tamen suppositione facta illius modalitatis, ad eum modum, quo unio

modalis hodierna, poterat hodie non unire supposito, quod heri corrumpere.

PROBATUR tertio. Quia nulla est necessitas hujus superaddendæ modalitatis, & sicut non datur unio quæ expectet aggenerandas partes, vel formam adventuram, ita nec duratio modalis dabitur, expectans crastinum tempus v. g. vel aliud post annum.

DICENDUM est secundò. *Durationem non esse modum successivum.*

PROBATUR primò. Quia nulla necessitas talis modi.

PROBATUR secundò. Urgendo argumentum quod sibi opposuit Arriaga. d. 17. Sect. subf. 2. Possibilis est creatura durans ab æterno, hæc non duraret per durationem successivam. Ergo non est necesse ponere durationem successivam. Minor probatur. Si illa creatura duraret duratione successiva ab æterno per durationem habentem prius & posterius, prius autem & posterius ab æterno esse non possunt.

PROBATUR tertio. Quia vel componitur tempus ex partibus in infinitum divisibilibus, & sic non potest dari modalitas successiva, quæ sit duratio: vel ex punctis, & sic etiam non potest dari duratio, quæ sit modalitas successiva. Non in prima sententia, quia partibus proportionalibus deberet connumerari & proportionari illa duratio, omnibus enim illis duraretur, non posset autem omnibus illis proportionari, quia illæ habent prius & posterius, non posset autem dari modalitas, respondens priori & posteriori, hoc enim ipso non posset, cum est prius, dari essentialis determinatio ad posterius, quod tamen deberet haberi vi modi. Si autem componitur tempus ex punctis. Ergo saltem ab æterno posita creatura permanente, non posset illa durare duratione successiva, quia jam intercessissent infinita ab æterno puncta, quibus connumeratæ durationes non possent esse nisi infinita actu, & quamvis negaretur tempus posse esse ab æterno, sufficeret quòd durationes illæ successivæ essent ab æterno, quæ non possent esse nisi infinita actu. Quando autem retorquet argumentum Arriaga de duratione æterna à parte post, id nihil evincit, nam duratio à parte post, nunquam est infinita actu, sed semper erit, jam autem duratio à parte ante, esset infinita actu, semperque duratio à parte post, esset clausa duobus terminis, adeoque neque infinita, jam autem duratio à parte ante æterna, à parte ante, non haberet finem.

DICENDUM est tertio. *Durationem formaliter non esse actionem conservativam, distinctam, vi cuius existat creatura.*

PROBAT primò Oviéd. Possibilis est actio identificata termino. Ergo & actio conservativa

Disputatio XIII.

DIFFICULTAS II.

381

variata identificata termino. Ergo & duratio identificata duranti.

PROBAT secundò, ad hominem Actio illa conservativa habet se per modum principii, ut quo efficientis durationem. Ergo habet terminum, sed non alium nisi ipsam durationem. Ergo duratio illa non est identificata ipsi illi actioni. Subsumptum probatur, quia si haberet aliquem terminum, haberet ipsam entitatem durantem: sed non potest habere illam ipsam entitatem durantem, quod probatur. Actio conservativa applicationis spatio non habet pro objecto ipsum ubi in sententia Lugo: condistinctum. Ergo & actio conservativa rei habebit pro objecto durationem, non ergo ipsa conservatio formalissimè duratio. Quòd autem actio illa conservativa habeat se per modum principii efficientis durationem, inde probatur. Ipsum agens conservativum habet se per modum principii ut Quod efficientis durationem, nec potest aliud ostendi principium ut Quod, ergo actio conservativa habebit se per modum principii ut Quo.

PROBATUR tertio. Tum quia, si de duratione loqui velimus, prout illa in re est, indubiè dicat non solum actionem conservativam, sed dicat etiam ipsum conservatam, dicit item tempus tunc fluens, sed exinde non sequitur quòd etiam reliqua in re non dicat duratio, & tamen illa formalissimè tribuitur per eundem non nisi actioni conservativæ, & tamen non est ratio, cur etiam reliquis tribui non deberet. Si autem loquamur de duratione, prout illa subest nostris conceptibus, sic non est formalissimè conservatio ipsa, quia conservatio activa habet se per modum viæ, duratio per modum termini, conservatio item activa tenet se à parte agentis, licet recipiatur in termino, duratio autem formalissimè tenet se à parte passivi seu termini. Conservativa actio apprehenditur à nobis tanquam quid antecedens, duratio tanquam quid tandem sequens. Tum quia ratio fundandi relationem non est formaliter relatio, sed relatio est aut formalitas aut modalitas à ratione fundandi condistincta. Ergo & actio conservativa non est formaliter ipsa duratio: sicut enim ratio fundandi causat, ut ita dicam, statuitque relationem, ita concursus conservativus durationem statuit. Tum quia, tam propriè durat Deus, quam propriè durat creatura, & tamen Dei duratio non est propriè ipsa actio Dei conservativa, cum respectu Dei, sicut nulla datur actio productiva, ita nec conservativa. Ergo apparet quòd duratio ut sic, non sit actio conservativa, cur ergo creata duratio, & quidem formalissimè, erit actio conservativa.

Quid sit formaliter Duratio?

DICENDUM est primò. *Durationem esse ipsam entitatem prout coexistentem his tot vel tot differentiis temporis, si eam respectivè accipias ad aliquid extrinsecum, ut ordinariè accipi solet.*

PROBATUR primò. Argumento negativo. Quia nulla necessitas, superaddendæ ullius entitatis.

PROBATUR secundò. Ponamus per impossibile annihilari illam entitatem superadditam, & non annihilari ipsum illud quo reddebatur illa entitas durans, vel habebit existentiam illa entitas durans, vel non habebit existentiam illa entitas durans, vel non habebit: Si habebit. Ergo erit durans, adhuc enim erit tunc tempus, cui coexistet illa entitas. Ergo durabit, quia coexistere temporis est durare; & sicut duratio ipsa superaddita si existat & coexistat temporis est duratio, nec esset duratio (ut supponitur respectiva) si ista duo, non haberet, ita & illa entitas erit durans: Si autem illa entitas non habebit existentiam cur non? poneque per impossibile habere existentiam quærere restabit, an posset dici durans.

PROBATUR tertio. Tum quia per id duratio entis salvari debet, per quod salvatur ipsius durationis tanta vel tanta permanentia, sicut per hoc salvatur ipsa extensio quantitatis, per quod salvatur ratio ipsius quanti, & per quod salvatur ratio albedinis, per hoc salvatur ratio albi quæ talis, & universaliter quæ ratio formalis, in uno est alicujus rei, eadem si alteri conveniat, erit ratio ejusdem rei in alio, sed durationis tanta vel tanta permanentia, optimè salvatur respectivè accepta, per coexistentiam entitatis tanto vel tanto temporis. Ergo & duratio ipsius entis per hoc salvari poterit. Minor probatur. Si enim quæram, quare illa ipsa duratio permanserit tribus horis. Respondebis, quia est entitas tribus horis coexistens. Cur ergo etiam de ipso ente hoc dici non poterit, per hocque salvari duratio illius? Tum quia, ut urget Ovid. Entitas quæ denominatur durans in priori, antequam illi superaddatur hæc modalitas, jam est durans. Ergo otiosa est illa superaddita Entitas. Antecedens probatur, quia illa entitas rata, est causa materialis illius entitatis si esset superaddita, jam autem ad rationem causæ materialis requiritur existentia in tempore, non in præterito, neque in futuro, ergo in præsentis, adeoque habet & durationem, existere enim in tempore præsentis, & durare, verbis differunt. Tum quia binarius numerus non est quid condistinctum à duabus unitatibus,

bus, quamvis neutra separatim, constituat binarium. Ergo nec duratio ex eo erit quid condistinctum, quia potest esse entitas & tempus in diversis differentiis, & tamen non constituere coexistens seu durans.

DICENDUM est secundò. *Durationem absolute spectatam, non formalisari per coexistentiam cum tempore.*

PROBATUR primò. Impossibile est tempus ab æterno, & tamen possibile est duratio ab æterno. Ergo duratio absolute spectata non formalisatur per coexistentiam cum tempore. Anteced. ex alibi dictis colligitur.

PROBATUR secundò. Ponamus impossibile reddi omne tempus, poteritne adhuc creari Angelus vel non? (Attenditur autem hic ad formales consecutiones, non autem ad nexus rerum in omnipotentia) Si non poterit creari, cur non? & certe ante mundum conditum potuit creari Angelus, quo casu non fuisset tempus istud extrinsecum, & non est cur existentia rei, spiritualis debeat dependere à re materiali. Si autem poterit creari, cur non poterit conservari. Ergo poterit etiam habere per manentiam existentia, ergo & durationem absolutam, hæc enim verbis differunt. Ergo ulterius dabilis est duratio absoluta, independens à tempore. Neque recurras quòd tunc non absolvet illud Ens à tempore imaginario, quia hoc quod esset nemine cogitante, non esset dependens ab eo, quod est, non nisi aliquo cogitante.

PROBATUR tertio. Duratio Dei est æterna, & quæ æterna, non mensuratur nisi æternitate. Ergo de conceptu durationis non est formalisari per coexistentiam cum tempore, quia si de conceptu durationis ut sic, esset formalisari tempore, nulla esset duratio quæ alio, quàm tempore formalisari posset. Antecedens principale probatur, & quidem quòd duratio Dei sit æterna Fides & Metaphysica docet. Quòd etiam duratio Dei quæ æterna est, mensuretur non nisi æternitate. Probatur. Tum quia, duratio temporanea mensuratur non nisi tempore, duratio hodierna hodierno. Ergo & æterna æternitate. Tum quia, si duratio æterna mensuraretur tempore, infinitum mensuraretur finito. Tum quia, æternitas est possibilis, tempus autem ab æterno, est impossibile. *Neque valet*, si dicas hoc ipso mensurari durationem Divinam tempore, quia mensuraretur æternitate, nam ut dixi immediate, tempus ab æterno seu habens prius & posterius, ab æterno est impossibile, cum tamen sit possibilis æternitas antè. Deinde ipsa illa æternitas, nihil aliud est, nisi ipse Deus, ab æterno existens, habens illam mensuram sibi identificatam, tempus autem est motus cælorum, est quid creatum, adeoque inidentificabile Deo.

DICENDUM est tertio. *Durationem absolute spectatam, esse ipsam existentiam rei, permanentem, vel ipsum rei esse non desinens, quod abstractis terminis sic circumscribitur. Duratio est permanentia rei in existendo, vel est ipsa non desinentia esse, prior autem præferenda, quia explicat per terminos positivos.*

PROBATUR Bonitas explicationis; quia convenit omni, soli, & semper, proceditque per prima.

ADDO primo. *Durationem absolutam, quæ foret omni impossibili tempore neque habituram prius, neque posterius respectu sui.*

RATIO: Quia illa duratio esset ipsa permanentia rei existentis, identificata ipsi existentia, quæ tamen respectu sui, non habet rationem prioris & posterioris, quid enim sibi est posterius?

ADDO secundò. Casu quo Deus impossibili omni tempore crearet aliam creaturam, sed non simul cum priori, daretur prioritas & posterioritas durationum, sed non talis, quæ scilicet fundaret rationem hesterni, crastini &c. sed tantum esset prioritas secundum quam vera esset hæc propositio; Creatura hæc existit alia, postea autem verificatur utraque propositio.

ADDO tertio. Nullam conservationem posse tribui rei pro primo instanti, sed nec durationem. Non primum, quia conservatio supponit ante se inceptionem, ante inceptionem autem, non supponitur inceptio. Non secundum, quidquid velit recentior Suar. quia quod incipit non durat, sed duraturum est, nec est major ratio de uno, quàm de altero, cur scilicet conservatio præsupponat antecessionem, & non duratio.

DICES cum eodem. Res quæ antecedit aliam instanti reali, dicitur prius durare illa.

RESPONDETUR. Inde oppositum inferri, quia etiam hic ad titulum durationis, prærequiritur antecessio.

INSTABIS. Punctum spectat ad prædicamentum quantitatis. Ergo & primum instans existentia, spectabit ad prædicamentum durationis.

RESPONDETUR imprimis. Nulla vera dantur puncta, datis illis, medius terminus potius erit pro nobis, quia sicut punctum lineæ inchoativum, non est linea, sic nec incepto, erit duratio, potestque benè dici, quòd prima productio spectet ad durationem, tanquam prærequiritum, & revocativè, non autem tanquam formaliter denominationem illam participantem.

DIFFICULTAS III.

Respondetur Objectionibus.

OBJICIT primò. Durare est correspondere partibus motus, sed iisdem partibus motus possum correspondere cras & hodie, quia eadem partes motus, potuerunt produci cras, quæ hodie. Ergo possum habere eandem durationem cras, quàm hodie.

RESPONDETUR. Imprimis, quòd durare, sit correspondere partibus motus, non quomodo-cunque, sed secundum suppositionem positionis eorundem, secundum quam motus hodiernus, non supponitur futurus cras, cum sit factus hodie, etsi hodiernus motus cras fuisset, & alius hodie, hic qui supponeretur hodie, salvaret durationem hodiernam. Deinde dici potest, quòd duratio respiciat motum, non materialiter acceptum, quamvis enim alii specie distincti celi, moverentur, adhuc eodem modo, durarem hodie, sed respicit motum cælorum formaliter acceptum, hoc est secundum prius, & posterius, secundum quam rationem, posterius formaliter acceptum, non potest esse prius, priori, itidem formaliter accepto. Motus autem qui est hodie non nisi materialiter acceptus, potest esse cras.

OBJICIT secundò Arriaga. Hoc quod est durare, est aliquid reale, sed hoc est separabile ab existentia Petri. Ergo & duratio, est separabilis. Prob. Minor. Quia Petrus qui existit hodie, est separabile à substantia Petri.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum, in principiis ipsius Arriag. probat enim æqualitatem quæ talem, esse quid superadditum æqualibus, quia poterat existere hoc lignum, & non esse æquale, quòd si recurrat ad aliam entitatem ejusdem quantitatis, dicemus etiam & Nos requiri, & entitatem & tempus hodiernum. Probat item, existentiam esse quid realiter superadditum, item Relationem &c. similia. Directè autem dici potest. Durationem non esse extra quascunque circumstantias, sed requirere, & entitatem existentem, & connotatum hujus, vel illius, de quo quæritur temporis.

INSTAT primò idem. Hoc quod est coexistere Petrum tempori, est aliquid separabile ab ipso Petro, & tempore, quia potuit utrumque esse in rerum natura, quin invicem coexisterent.

RESPONDETUR. Esse hæc separabilia, si simul non sumantur, secus si simul.

INSTAT secundò. Antichristus absolute, & simpliciter erit in rerum natura, & crastina dies absolute, & simpliciter erit, & tamen non erunt

simul. Ergo hoc, quod est: erunt simul, aliquid plus dicit, quàm hoc absolute; ambo erunt.

RESPONDETUR. Negando, quòd hoc, quod est esse simul, si accipiat in circumstantia existentie, actu habitæ, utriusque, sit separabile ab illis.

INSTAT tertio idem. Quando dicimus, à Petro coexistenti huic instanti, non separari durationem, in hoc ipso sequitur jam includi durationem.

RESPONDETUR. Hoc ipso quia à Petro coexistenti huic instanti, non separatur duratio, sequitur includi re ipsa durationem, quicquid sit de alietate ex modo concipiendi ad eum modum, quo in fundamento, termino, ratione fundandi, includitur relatio, sed non distincta ab illis.

OBJICITUR tertio. Voluntas Dei, creandi Petrum, in hoc instanti, habet aliquid pro objecto, quod sit distinctum à substantia Petri, quia hæc eadem esset, etiamsi producta fuisset heri, hoc autem distinctum, non potest esse ipsum instans, quia hoc imaginarium est, nec creatur à Deo, instansque existeret suo modo, quamvis Petrus, non existeret in illo.

RESPONDETUR. Hoc objectum, non esse præcisè ipsam substantiam Petri, nec præcisè ipsum instans, sed substantiam in tali circumstantia instantis, & quando hæc duo vult, jam non est necesse habere illum, distinctam voluntatem, ad hoc, ut simul sint, sicut quando Deus vult relationem, vult fundamentum proximum, & terminum, quibus volitis, non est necesse ut procedat ad volendam relationem, jam enim in prædictis continetur, ita & in præfenti.

INSTAT primò idem. Magis, minusve durasse, non potest intelligi, sine pluribus, vel paucioribus durationibus distinctis, si enim indivisibilis est, cur magis minusve durat.

RESPONDETUR. Secundum id, quod dicit in recto duratio, nec plus, nec minus durat, est enim eadem entitas, quæ secundum se, nec major, nec minor est, sed est major vel minor, secundum id, quod dicit in obliquo, hoc est ratione temporis, cujus partes plures, vel pauciores, interveniunt.

INSTAT secundò. Successio temporis pergit, sive duret Petrus, sive non. Ergo per illam nec dilataatur, nec limitantur termini vitæ.

RESPONDETUR. Durationem extrinsecè pendere ab actione Dei conservativa, intrinsecè autem pendet ab ipsamet entitate, extra causas existente. Unde etiam per tempus, non dilatantur termini vitæ, licet quantum duret, illa conservatio, & existentia, mensuret tempus.

IN.

INSTAT tertio Maurus. Hoc quod est durare, aut vivere centum annis, addit venti magnam perfectionem, quā careret, si uno momento viveret: Si addit perfectionem, ergo talis perfectio, debet esse actualitas, positiva, intrinseca.

RESPONDETUR. Imprimis ex dictis aliis, posse esse aliquam perfectionem negativam magnam; modo infundetur alicui positivo, qualis est perfectio aeternitatis, independentiae, &c. & in nobis multae negativae perfectiones dantur, ergo ex magnitudine perfectionis, non debet inferri positivitas & ratio superadditi. Rursus dici potest, quod haec additio, supra entitatem Petri, concursum conservativum, & tempus si vis extrinsecum, addat aliquid additione non nisi Metaphysica, non autem Physica. Denique ostendi hic potest actualitas positiva, stans in entitate Petri, concursu Dei, tempore extrinseco, quae tria simul sumpta, quod sufficienter non salvent rationem durantis, sine aliquo superaddito, hoc ipsum probari deberet, licet defectu posito vel entitatis, consequenter concursus, vel temporis extrinseci, jam non salvetur, ratio durantis.

Solvuntur Objectiones aliae.

OBJICITUR primò usitatum argumentum. Potest poni in rerum natura Petrus, secundum se, & potest poni tempus hodiernum extrinsecum, secundum se, & tamen Petrus non poni in tempore hodierno, sed in alio, unde etiam ponetur aliquando existentia Antichristi, & positum est tempus hodiernum, & tamen Antichristus non existit nec existet in tempore hodierno. Ergo rem permanentem existere, seu durare hodie, est aliquid nemine cogitante separabile, ac proinde accidens, distinctum à parte rei, ab existentia entis permanentis, & ab existentia temporis hodierni, praecise sumpti.

RESPONDETUR. Potest poni in rerum natura Petrus, & poni tempus hodiernum, simul & una coexistendo, & tamen Petrus non poni, die hodierno, sed alio. Neg. Antecedens, non una coexistendo. Concedo. Consequenter, haec duo non erunt condistincta, in circumstantia coexistentiae, secus sine illa.

INSTABIS primò. Existentia Petri, de praesenti, vel dicit aliquid plus objective, supra existentiam Petri, secundum se, vel nihil plus: Si primum, habetur intentum, hoc enim voco durationem hodiernam; si secundum, cur voces novas multiplicas, sine omni significato reali.

RESPONDETUR. Existentiam Petri, de praesenti, praeter tempus, hoc illi coexistens, nihil plus dicere objective, secus extra hoc tem-

pus. Et certè, quamvis possit esse entitas Petri, & non habere denominationem hanc, componi entitate Filii, seu termino, tanquam parte, nihilominus non superaddis aliam modalitatem, constitutivam, in linea relationis: ita licet poneret tempus extrinsecum, tanquam partem durationis, non esset necesse ponere modalitatem superadditam, constitutivam in linea durantis.

INSTABIS secundò. Existentia Petri, de praesenti, est nemine cogitante separabilis, ab existentia Petri, & temporis hodierni secundum se, ergo est nemine cogitante distinctum quid.

RESPONDETUR. Existentia Petri, de praesenti, est separabilis ab existentia Petri, & temporis hodierni, coexistentibus. Nego Antecedens, non coexistentibus, concedo.

INSTABIS tertio idem. Petrum esse simul cum hoc tempore, est separabile ab existentia Petri, & huius temporis secundum se spectatorum, ergo significant aliquod objectum à parte rei distinctum, quod ego voco durationem.

RESPONDETUR. Petrum esse simul cum hoc tempore, est separabile ab existentia Petri, & huius temporis, si non supponantur coexistere, Concedo Antecedens. Si supponantur coexistere, nego Antecedens. Et si non coexistant, erit tunc negatio, vel Petri existentis, vel huius temporis existentis, & sicut ab entitate Petri, est separabile, esse illum Patrem, & Paulum Filium, ex suppositione tamen, quod hic genuerit, & hic sit genitus, non sunt separabilia, nec est necesse ponere relationem filiationis modum superadditum, ita & in praesenti, Petrum esse simul, cum hoc tempore ex suppositione coexistentiae separari non possunt, secus sine hac suppositione, unde si non erit coexistentia horum duorum, erit ex parte objecti mutatio, nempe tunc ponetur non existentia alterutrius.

OBJICITUR secundò idem. Deus, quando vult Petrum creare hodie, non vult Petri existentiam secundum se, nec etiam existentiam temporis hodierni secundum se, quia haec velle poterat, quin veller Petrum existere hodie, vult ergo simultatem existentiae Petri, cum existentia temporis hodierni. Ergo ista similtas, seu coexistentia Petri cum tempore hodierno, est objectum distinctum ab existentia Petri, & tempore hodierno, secundum se sumptis, induciturque per voluntatem Divinam efficacem, quā vult Petrum, esse hodie.

RESPONDETUR. Simultatem coexistentiae esse distinctam, ab utriusque entitate praecise sumptis, extra suppositionem simultatis, non autem posita suppositione. Deinde quam

quamvis concedatur, quod simulas coëxistentiæ sit distincta ex parte objecti, à sola existentia Petri, & sola existentia temporis huius; sola enim v.g. existentia Petri, dicit negationem existentia tunc, huius temporis, negatio autem objecti, & positio, inferunt distinctionem ex parte objecti. Sed nego, ad istam simultatem, debere transiri per superadditum quid, entitati vè utrique, sed per ablationem negationis existentia tam Petri, quam temporis hodierni, quæ ablatio negationis, perficitur ipsismet illorum entitatibus tunc existentibus, requirendo, sicut ad existentiam utriusque actiones proportionatas, ita & requirendo easdem, tunc, ut tunc, dicatur esse, utriusque existentia. Et sicut potest esse entitas unius, & non esse entitas alterius, adeoque non esse par, vel prima jugatio numeri, & tamen esse primam jugationem numeri, non est quid distinctum modaliter ab ipsis unitatibus duabus, ita & in presenti. Loquor autem non de ubitate unitatum, sed de pura & mera, constitutione paris, seu primæ jugationis numeri.

Obijciunt tertio idem. Cum creatura habeat esse dependens à Deo, singulis momentis destruibile, oportet ut singulis momentis, accipiat à Deo suum esse, tanquam novum donum, ergo, quod ego habeam hodie meum esse, est novum Dei donum, separabile ab eo, quod habuerim heri esse, sed est novum donum, non per dationem novi doni, sed per repetitionem dati ejusdem doni.

RESPONDETUR. Imprimis, non videtur quod non sit hoc novum donum Dei, per dationem, si enim est novum donum, est etiam nova datio, cum donum, & datio, sumpta pro eo quod datur, verbis differant, cumque hesternæ duratio, non possit facere me hodie durare, non erit repetitio illius hesternæ durationis hodie, sed revera nova datio novi doni, quia novæ durationis. Deinde directe dici potest, quod illic sit novitas, ratione novi actualis temporis, cui coëxistitur, ratione novæ non positæ subtractionis concursus, quæ poterat poni.

Adde esse inexplicabile, quid sit ista duratio modalis, v.g. Petri, vel enim una indivisibilis, datur pro tota vita, secundum quod, illam prævidit Deus, & hoc negant oppositi, si demas Ruvium, & paucos alios, negare autem illam non deberent, quia sicut ex suppositione prævisionis, quousque sit victurus, & quousque velit illum Deus vivere, non potest nisi eousque vivere, ita & non potest, nisi eousque durare. Sed si hoc, quod negant, concederent, restaret quærrere, cum illa duratio, danda sit tanquam complementum decreti divini quod ipsum præceditur ratione nostra, à prævisione tantæ vitæ,

tunc urgetur, si in illo priori ante decretam durationem, potest prævideri tanta vita, sine tanta superaddita duratione, ad quid erit illa superaddita necessaria? Non potest dici, illa duratio, singulis instantibus, esse commensurata, quia sequeretur instans post instans. Non potest dici de illa duratione, quod sit commensurata instanti, & positioni temporis, quia jam illo tempore, necessario duraret creatura. Non potest dici quod commensuratur partibus in infinitum divisibilibus, quia etiam illis necessario duraret, & cum illæ partes, sint commensurabiles toti æternitati, posset etiam duratio, temporanea cæteroqui, commensurari toti æternitati. Non potest dici de illa duratione, quod sit actio conservativa. Tum quia illi actioni, & quidem novæ, deberet respondere novus terminus, secundum principia oppositorum. Ergo responderet duratio nova. Ergo duratio nova, non est illa ipsa conservatio. Tum quia, vel intelligitur de conservatione activa, & hæc videtur esse quid extrinsecum duranti, vel de conservatione passiva, & hæc non est actio conservativa, sed ejusdem terminus, qui deberet esse quid distinctum, ab ipsa actione conservativa. Tum quia duratio successiva, non est quid superadditum. Ergo cum duratio permanens non aliud sit per oppositos, quam ipsa actio conservativa, singulis instantibus, variata, adeoque succedens, etiam ipsa, non erit quid superadditum.

QUÆSTIO III.

Quid Tempus & Æternitas?

QUÆRES primò, *Quid sit Tempus?*

RESPONDET Arist. Esse mensuram motus secundum prius & posterius. Hæc definitio est explicata, ubi de compositione continui.

QUÆRES secundò. *An tempus Mathematicè acceptum secundum quod tale, existat formaliter?*

RESPONDETUR. Existere solum fundamentaliter. Ratio, quia scilicet hic motus, qui poterat esse tardior, vel velocior, existit, hoc est, non est defacto negatio illius, quod postea intellectui dat fundamentum formandi has propositiones: Nunc est: Quare autem tempus Mathematicè acceptum quod tale, formaliter non existat, probatur ubi de continuo. Et certè ly: Nunc, est indivisibile, nec enim admittit prius & posterius, si est indivisibile, non potest habere partes, si non potest habere partes, non

† k k pot.